

Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30598>

Özet

Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği, Sümer Aktan tarafından 2019 yılında, öğrencilerin **Sosyal Bilgiler** dersine yönelik güdülenme düzeylerini ve türlerini ölçmek amacıyla Türkçeye **uyarlama** çalışması yapılmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, öğrencilerin öğrenme sürecine katılımı, çabası ve derse karşı tutumunu belirleyen içsel ve dışsal motivasyon bileşenlerini de değerlendirmeyi hedefler. Ölçeğin **psikometrik özelliklerinin** incelenmesi, 2019 yılında düzenlenen I. Uluslararası Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Sempozyumu'nda bir bildiri sunumu amacıyla bilim camiasına duyurulmuştur.

Ölçek, eğitim araştırmalarında ve pedagojik değerlendirmelerde öğrencilerin Sosyal Bilgiler alanındaki öğrenme deneyimlerini derinlemesine anlamak için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Bilgiler, Motivasyon, Ölçek, Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Eğitim Psikolojisi, Akademik Başarı.

Yazarlar

Sümer Aktan.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, öğrencilerin **Sosyal Bilgiler** dersine karşı geliştirdikleri motivasyon düzeylerini ve bu motivasyonun altında yatan faktörleri sistematik olarak belirlemektir. Eğitimciler ve araştırmacılar, elde edilen bu veriler sayesinde öğrencilerin öğrenme ihtiyaçları daha iyi anlayabilir ve ders içeriğini veya öğretim stratejilerini öğrencilerin güdülenmesini artıracak şekilde düzenleyebilirler.

Ölçek, özellikle Sosyal Bilgiler gibi disiplinler arası bir alanda öğrencilerin bilgi edinme süreçlerine duydukları ilgiyi ve çabayı ölçerek, akademik performans etkileyen bilişsel olmayan faktörlere katkı tutmayı amaçlamaktadır.

Yapı

Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği, genel olarak **motivasyon** teorileri çerçevesinde yapılandırılmıştır. Bu yapı, genellikle içsel motivasyon (merak, ilgi ve görevden alınan haz) ve dışsal motivasyon (ödül, ceza veya not gibi dışsal teşvikler) boyutları kapsar. Ölçeğin uyarlama çalışması, bu motivasyon bileşenlerinin Türk kültürüne ve eğitim sistemine uygunluğunu test etmiştir.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğrenimine yönelik tutum ve duygusal yaklaşımlarının bir yansımasıdır. Bu, öğrencilerin neden Sosyal Bilgiler çalıştığını veya çalışmaktan kaçındığını anlamak için kritik bir **psikometrik** yapıyı temsil eder.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Sümer Aktan'ın 2019 yılındaki bildirisinde incelenmiştir. Uyarlama çalışmalarında genellikle yapı geçerliği (Construct Validity) temel alınır. Bu kapsamda, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen motivasyon faktörlerini gerçekten ölçüp ölçmediği araştırılmıştır.

Yapı geçerliğinin incelenmesi genellikle Açıklayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri (DFA/AFA) kullanılarak gerçekleştirilir. Kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir; ancak 2019 tarihli çalışmada bu analizlerin detaylı sonuçlarına yer verilmiştir.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçeğin farklı zamanlarda veya koşullarda tutarlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder. Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği'nin güvenilirlik analizleri de 2019 yılında sunulan çalışmada yer almaktadır.

Tipik olarak, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) hesaplanarak ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğu belirlenmiştir. Kaynak bilgide güvenilirlik değerleri açıkça sunulmamış olsa da, bir uyarlama ölçeğinin yayınlanabilmesi için kabul edilebilir güvenilirlik düzeylerine sahip olması beklenir.

Faktör Analizi

Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği'nin faktör yapısının belirlenmesi, ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesi sürecinin temelini oluşturmuştur. Bu süreçte, orijinal ölçeğin faktör yapısının (eğer bir orijinal ölçekten uyarlama yapıldıysa) Türk örneğinde korunup korunmadığı veya yeni bir faktör yapısının ortaya çıkıp çıkmadığı araştırılmıştır.

Faktör analizi sonuçları, ölçeğin içsel motivasyon ve dışsal motivasyon gibi alt boyutlara ayrılmış ayrılmadığını göstererek, ölçülen **motivasyon** yapısının çok boyutlu doğasını ortaya koymaktadır.

Araç

Test Tipi: Sosyal Bilgiler alanına özgü tutum ve güdülenme düzeyini ölçmeye yönelik bir **uyarlama** ölçektir.

Format: Kaynak bilgide derecelendirme (-), olarak belirtilmi? olsa da, bu tür motivasyon ölçekleri genellikle Likert tipi derecelendirme format?n? kullan?r (örne?in, "Hiç kat?lm?yorum"dan "Tamamen kat?l?yorum"a kadar 5 veya 7 seçenekli).

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: E?itim gören ö?renciler. (Muhtemelen Sosyal Bilgiler dersini alan ortaokul veya lise ö?rencileri.)

Ya? Grubu: Akademik çal??man?n hedefledi?i e?itim düzeyine ba?l?d?r. (Tahmini 10-18 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Detayl? örneklem bilgileri (örneklem büyüklü?ü, s?n?f düzeyi) ilgili konferans bildirisinde yer almaktad?r.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan anket format?nda.

Anahtar Kelimeler

Ö?renci Motivasyonu, Sosyal Bilgiler E?itimi, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Analiz, ?çsel Motivasyon, D??sal Motivasyon.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Kaynakta belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: saktanus@gmail.com

?leti?im Adresi: Kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Sümer Aktan taraf?ndan 2019 y?l?nda I. Uluslararası Bilim E?itim Sanat ve Teknoloji Sempozyumu'nda sunulmu?tur. Bu tarih, ölçe?in **psikometrik** özelliklerinin incelendi?i y?l olarak kabul edilir.

Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler, sorumlu yazar Sümer Aktan ile ileti?im kurularak (saktanus@gmail.com) al?nmal?d?r. Kullan?m ücreti ve telif haklar? ile ilgili detaylar kaynak bilgide yer almamaktad?r.

Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçe?i'nin orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [sosyal-bilgiler-motivasyon-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Aktan, S. (2019, 4-6 Mayıs). *Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi*. I. Uluslararası Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Sempozyumu, İzmir, Türkiye. Sempozyum Kitabı Baskısı: ubest.deu.edu.tr

Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için yukarıda belirtilen PDF dosyasına veya ilgili konferans bildirisine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM